

Lekce 5: Dítě v procesu socializace výchovy a vzdělávání

Mgr. Kateřina Lojdová
lojdova@ped.muni.cz

Pojem socializace označuje

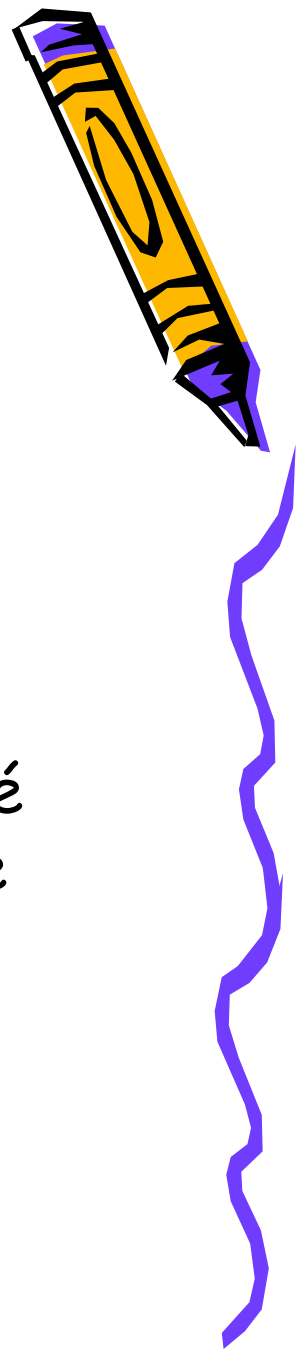
- celoživotní proces formování člověka jako společenské bytosti
- proces začleňování, vrůstání jedince do společnosti
- význam socializace pro jedince a pro společnost

Socializace v širším smyslu zahrnuje:

Socializace v užším smyslu -
enkulturace - personalizace -
profesionalizace = humanizace
člověka

Etapy v socializaci

- **Primární socializace**
  - významný druhý
  - zobecnělý druhý
- **Sekundární socializace**
  - je typická tím, že se otevírají šance k široké sociální interakci, která překračuje hranice rodiny

Výchova

- proces vědomé a řízené socializace

„Dejte mi tucet nemluvnat, poskytněte mi možnost je vychovávat a já vám zaručím, že vyberu-li náhodně kterékoli z nich, vzdělám je pro jakýkoli typ speciální profese - lékař, právník, umělec, obchodník... bez ohledu na jejich talent, sklony, rasu či na povolání jejich rodičů“ Watson, J. B.: Behaviorism, 1930

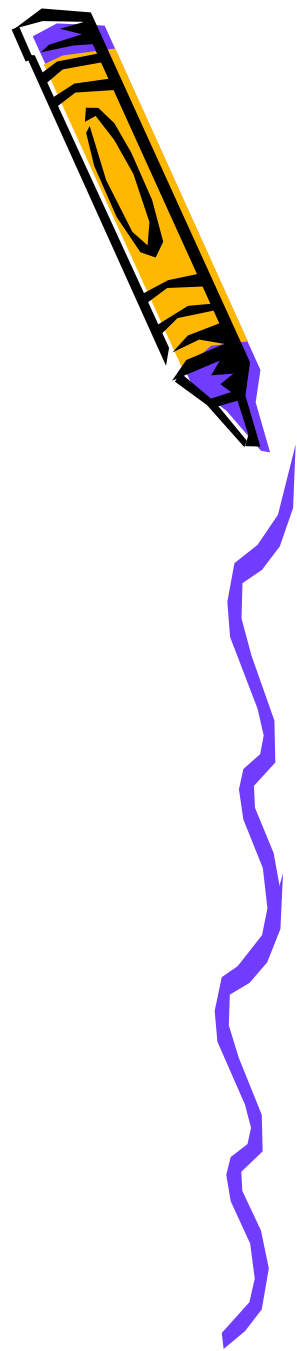
- osobnost člověka se utváří na genetických dispozic v procesu interakce s okolním prostředím

- Výchovný styl: autoritativní, demokratický, liberální

Předpoklad výchovy I

- Stadia kognitivního vývoje (Piaget)
  - 1) senzomotorické st. (do 2. roku)
  - 2) předoperační st. (2-7 let)
  - 3) operační stadium (7 - 11 let)
  - 4) stadium formálních operací (od 11-12)

Předpoklad výchovy II: Stadia morálního vývoje

Piaget: 3 stadia morálního vývoje

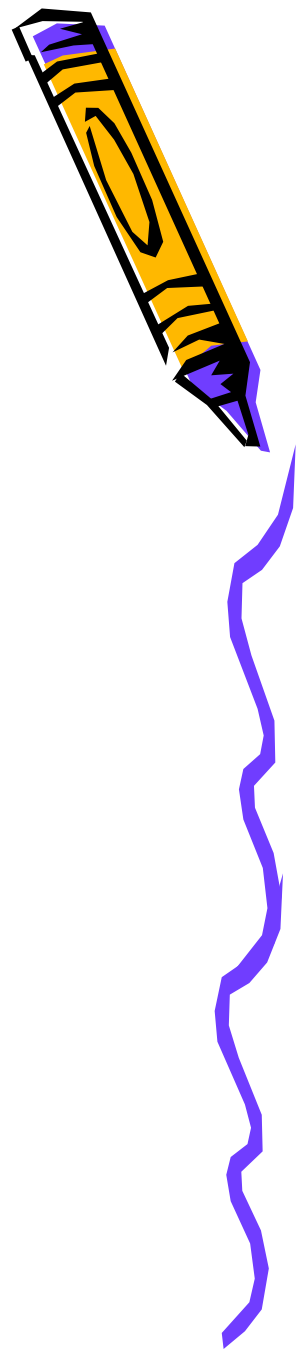
- individuální rituály
- heteronomní morálka - morální realismus
- autonomní morálka - nad 10 let

Kohlberg

- Předkonvenční úroveň morálky
  - orientace na trest
  - orientace na odměnu
- Konvenční morálka
  - orientace na to být hodným dítětem
  - orientace na řád a zákon

Postkonvenční morálka

- orientace na společenskou smlouvu
- univerzální etika

Vzdělávání

- Vzdělávání lze charakterizovat jako záměrné osvojování vědomostí, dovedností a návyků, těsně spjaté s rozvojem poznávacích, citových a volních procesů
- Každý žák má svébytný způsob osvojování poznatků - učební styl
- Učitel by měl znát svůj učební styl a snažit se vyhovět různým učebním stylům žáků

Učební styl tvoří

1. Vrozená smyslová orientace
vnitřní motivy k učení i zděděné
predispozice:
2. Dominantní druh inteligence
3. Věk žáka - kognitivní stádium vývoje
4. Předmět (učivo), ve kterém dochází k
učení
5. Očekávaný druh kognitivního myšlení

